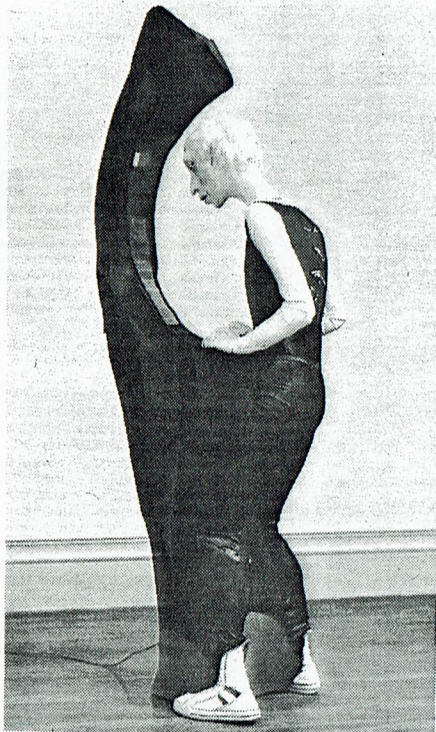

Gitte Daehlin (Norja): Zero, kangas, muovia, jousia 1981.

Nuivaa yhteispohjoismaista Borealis lannistaa

4/5 29.5.83

Mielikuvituksen yltäkylläisyyttä tarjoaa Borealis, pohjoismainen yhteisnäyttely. Käsi sydämellä ovat maallanneet taiteilijat kaikista viidestä Pohjoismaasta, käsi sydämillä ja tunteet valloillaan.

Tähän yleismaailmalliseen miinuuden ylistykseen näyttelyn sisäinen punainen lanka sitten katkeaa. Se ei näet noudata sen kumminkin mitään sisäistä kuin ulkoapäin annettuakaan teemaa. Jokainen taiteilija on kutsuttu tänne vain edustamaan itseään ja pohjoista isänmaataan.

Yhteispohjoismainen Borealis on demokraattinen näyttely, ehdottomasti. Kiertonäyttelyyn, jonka on järjestänyt Pohjoismainen taidekeskus, valittiin jokaisesta Pohjoismaasta kolme taiteilijaa. Ainutlaatuinen tapaus siis, yleensä kukaan ei jaksa tai ei pysty yhteispohjoismaisia suurnäyttelyitä järjestämään. Tällä sen taas näkee, miksi ei.

Borealis? — pohjoinen. Pohjoismainen taidekeskus on valistusta jakava laitos, ja sen näyttelyt painotukseltaan juuri valistavia. Mitä se tarkoittaa. Ainakin, että taitteen esteettinen funktio helposti jää tie-

KUVAT

Borealis. 16 taiteilijaa Pohjoismaista, näyttely Taidehallissa 3. 7. saakka. Asgerdur Buadottir, Gitte Daehlin, Kristina Elander, Alvar Jansson, Svein Johansen, Anders Kirkegaard, Franco Leidi, Tom Lid, Leena Luostarinen, Peter Mandrup, Tapani Mikkonen, Ingvaldur av Reyni, Magnus Tomasson, Hanne Lise Thomsen, Osmo Valtonen, Gunnar Örn.

dottavan jalkoihin. Tällaista taidetta täällä tehdään ja myös tällaista.

Laitokset kasvattavat pohjoismaisia kansalaisia ja hallitukset hyrisevät. Näin hienosti me hoidamme taiteen asioita ja eikä tämäkin ole ihana näyttely, kyllä meidän taiteilijat osaavat.

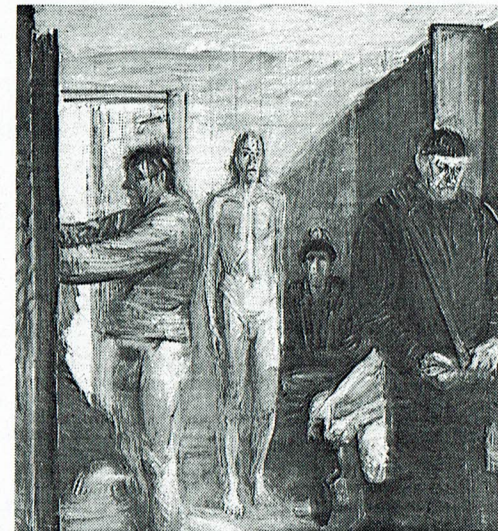
Itsetyytyväisyyden pullistelua

Mutta kun taidettamme nyt tarkastellaan ulkoapäin, eli kun pohjoismaista taideidentiteettiä ovat täällä kritisoimassa kansainväliset kriitikot, meidän on lopultakin mentävä itseemme. Ei meidän taiteessamme mitään identiteettiä ole? Identiteettiä ei ole edes meillä itsellämme?

Menkää miettimään väitteitä tässäkin tarkasteltavana olevaan näyttelyyn. Mitä muuta se on kuin demokraattinen edustusnäyttely, mitä se kertoo meistä todella — meille itsellemme ja muille.

Keskisalisissa kolme suomalaista ja näyttelyn yksi ainoa taiteilija Fär-saarilta — Tapani Mikkonen, Leena Luostarinen ja Osmo Valtonen levittäytyvät koko tilaan. Ingvaldur av Reynin suuret maalaukset mahtuvat näin ollen perin vai- vaiheen sopukkaan.

Kiertonäyttelyn luonteesta kai johtuu, että Borealis ei yleensä- kään onnistu Taidehallissa. Ehkäpä sitten paremmin muissa Pohjoismaissa?

Alvar Jansson (Ruotsi): Pukuhuone, öljy 1975—80.

Näyttelyn ripustus on hajanainen, epäselvä ja motivoimaton. Omana itsenään monet yksittäisistä teoksista kai toimivat, jos malttaa hiljentyä jokaisen sanoman ääreen. Näyttely satuttaisi kuitenkin vasta, kun teosten kesken kävisi vähän virkeämpi dialogi. Tällainen tiedottava näyttely pullistelee itsetyytyväisyyttään, ja taiteilijoita on tietysti kivaa olla mukana siinä,

mutta kovinkaan lämpimästä yhteenkuuluvuuden tunteesta näyttely ei todista.

Tunneilmaisun runsauden sarvi

Kuudentoista taiteilijan Borealis on tunneilmaisun runsauden sarvi, saisi olla paljon yltäkylläisempi. Ekspressiivinen väri valuu nytkin.

Onhan nykypäivän pohjoismainen kuvantekijä maailmalla pyrähtelevä kosmopoliitti, ajan vaateisiin herkästi taipuva ilmapuntari.

Kun ajan hermolla kerran ollaan — miksei tehty teemanäyttelyä Ekspressionismi pohjoismaisessa taiteessa. Tai Seksuaalisuus pohjoismaisessa taiteessa.

Näyttelyidentekijät sanovat aina, että teemanäyttelyitä on ylen hankala rakentaa. Pohjoismaisissa näyttelyissä onkin yleensä aina edes yksi teema, luonto. Entä jos olisi rävytetty nyt kerrankin.

Luonto, seksi ja viina kuluttavat montaa pohjoista miestä. Ja naiset. Olisi valittu remsakka teema nyt vaan. Miestä kuluttaa hautaa kohti myös turvayhteiskunnan pelko. Tuska pohjoismaisessa taiteessa, olisi valittu tuskasta teema. Sil- lä itkuja ja hammastenkirstystä täällä riittää.

Eipä silti. Kovinkaan kummoista aukkoo kiertonäyttely Borealis tuskin poraa tämän vuosikymmenen taiteeseen. Onpahan yksi pakollinen yhteisesitys monien kaltaisten saassa. Taiteilijoita en aseta ti- lille tästä.

MARJA-TERTTU KIVIRINTA

Intetsägende samnordiskt

BOREALIS FÖRLAMAR

Den samnordiska Borealisutställningen bjuder på en överflöd av fantasi. De nordiska konstnärerna från alla fem nordiska länder har målat med handen på hjärtat och med känslorna fria. Den inre röda tråden på utställningen tar dock slut i prisan-det av dett universella i jaget. Utställningen följer nämligen inte något inre eller yttre tema. Varje konstnär har bjudits hit för att enbart representera sig själv och sitt nordiska fosterland. Den samnordiska Borealutställningen är utanföridare en demokratisk utställning. På utställningen, som anordnats av Nordiskt Konstcentrum, ställer tre konstnärer från vart och ett nordiskt land ut sina alster. En enastående händelse således, i allmänhet brukar ju ingen orka eller kunna anordna samnordiska utställningar. Här ser man det igen, varför är det så svårt?

Borealis? - nordiskt. Nordiskt Konstcentrum är en institution vars uppgift är att sprida information och dess utställningar är framför allt informativa. Vad betyder detta? Åtminstone det att konstens estetiska funktion lätt hamnar i skymundan på bekostnad av den informativa funktionen. Institutionerna uppfostar de nordiska medborgarna, och regeringarna är självbelåtna: 'Så här tar vi hand om konsten och är inte denna utställning underbar, våra konstnärer kan det nog.'

Självbelåtenhet i övermått

Men nu då vår konst betraktas utifrån, då vår nordiska konstidentitet kritiseras av internationella kritiker, måste vi äntligen begrunda oss själva. Vår konst har ingen identitet? Vi har inte ens själva någon identitet? Låt oss gå och fundera på påståendet på denna utställning. Vad är den annat än en demokratisk representations-utställning, vad berättar utställningen om oss - för oss själva och för andra.

I mitsalen utbreder sig de tre finska konstnärerna - T Mikko-nen, L Luostarinen och O Valtonen över hela utrymmet. Den ende

konstnären från Färöarna, Ingalvur av Reyni, får ställa sina stora målningar i en vrå i mittsalen. Det beror kanske på vandringsutställningens natur att Borealis inte i övrigt riktigt lyckas i Konsthallen. Kanske utställningen passar bättre i andra lokaler i de andra nordiska länderna. Utställningens hängning är spridd, oklar och utan någon som helst motivering. De enskilda konstverken medlar kanske sina budskap om man har tid att stanna vid varje enskilt verk för sig. Budskapen skulle dock träda tydligare fram om man hade skapat förutsättningar för en livligare dialog mellan de olika verken. En sådan informativ utställning strålar av självbelåtenhet och det är naturligtvis kult för konstnärerna att vara med, men utställningen vittnar dock inte om en varm samhörighet.

Ymighetshorn fylld med stämningbilder

Borealis, utställningen med 16 konstnärer, är en ymighetshorn fylld med stämningbilder vilka kunde vara i ännu större grad överflödande än vad de nu är. Den expressiva färgen flödar även nu. Dagens nordiska konstnär är ju en kosmopolit som alltid emellan tar en tur ut i världen, han är en barometer som känsligt reagerar för dagens behov. Då vi nu för engångs skall rör oss på tidens puls, - varför gjorde vi då inte en temautställning om Expressionismen i nordisk konst eller Sexualitet i nordisk konst. De som bygger upp utställningar säger alltid att det är svårt att uppbygga en temautställning. I de nordiska utställningarna har man vanligtvis åtminstone ett tema, naturen. Tänk om vi nu för en gångs skull hade slagit till på allvar. Naturen, sex och brännvin tär på många män i norden. Kvinnorna inte att glömma. Man borde ha gått in för ett framt tema utan omsvep. Även fruktan för för mycket trygghet i samhället sliter mannen. Ängsten i nordisk konst, varför valde man inte detta som temat, ty gråt och tandagnissel finns det tillräckligt av. Å andra sidan borrar Borealisutställningen knappast något större hål i 80-talets konst. Utställningen är endast en obligatorisk sampresentation bland många andra liknande utställningar. Konstnärerna ställer jag inte till svars för detta.